

कार्यकारी सारांश

ब्लॉक - 1 दिवचल मिनरल ब्लॉक

क्षेत्रफळ: 478.5206

गोंय राज्यातल्या उत्तर गोंय जिल्ल्यांतल्या
दिवचल तालुक्यांतलीं
दिवचल, बोर्डें, लामगांव, मुळगांव, मये आनी शिरगांव गांवां

प्रस्तावक

वेदान्ता लिमिटेड

सेजा घर, 20 ई.डी.सी. संकूल, पाटो, पणजी

गोंय - 403001

जून, 2023

प. प्र. त. सल्लागार

मिनरल इंजिनियरिंग सर्विसीस

25/XXV, क्लब रोड, बळ्ळारी-583103, कर्नाटक

email : mes_msraju@yahoo.co.uk

फोन:08392-267421

1.0 प्रस्तावना

खण आनी खनीज (विकास आनी नियमन) कायदो 1957, खनीज (लिलाव) नियम, 2015 आनी वेळावेळार सुदारीत केल्ले प्रमाण गोंय सरकारान तारीख 30.09.2022 दिसा मागयल्ल्या निविदा नोटिशीच्या अनुशंगान, वेदांता लिमिटेड, उत्तर गोंय जिल्लो, गोंय राज्यांतल्या दिवचल तालुक्यांतल्या दिवचल, बोड्डें, लामगांव, मुळगांव, मयें आनी शिरगांव ह्या गांवांनी आशिल्ल्या ब्लॉक-1 दिवचल खनीज ब्लॉकांत 3.0 एम.पी.टी.ए. च्या उत्पादना खातीर प.रा.ह.ब. मंत्रालया कडल्यान पूर्वपर्यावरण मंजूरी मेळोवपाक सोदता.

वयल्या मिन्नरल ब्लॉका खातीर निविदा दस्तऐवजा प्रमाण ई-लिलाव प्रक्रिया घडोव हाडिल्ली. वेदांता लिमिटेड सर्वोच्च अंतीम किमतीची ऑफर सादर करून सर्वोच्च पात्र बोलीदार म्हूण उदयास आयली आनी लिलावाच्या नियम 9(9) (iii) अंतर्गत प्राधान्यकृत बोलीदार म्हूण घोषित जाली.

फुडें, वट्ट रकमेच्या २०% पयलो हप्तो भरतकीच, गोंय सरकारान 13.01.2023 तारखेच्या पत्र क्र. DMG / 25 / Auction Cell / LOI-function/2023/2801 प्रमाण दिवचल, बोड्डें, लामगांव, मुळगांव, मयें आनी शिरगांव ह्या दिवचल तालुक्यांतल्या गांवांतल्या दिवचल मिन्नरल ब्लॉकाच्या ब्लॉक-1 खातीर 478.5206 हेक्टर क्षेत्रा खातीर 50 वर्सांच्या कालावधी खातीर खण भाडेपट्टी मंजूर करूंक आपलें संमती पत्र जारी केलें.

1.1 प्रकल्प वर्णन

गोंय राज्यांतल्या उत्तर गोंय जिल्ल्यांतल्या दिवचल तालुक्यांतल्या दिवचल मिन्नरल ब्लॉकाच्या ब्लॉक 1 भितर दिवचल, बोड्डें, लामगांव, मुळगांव मयें, शिरगांव गांवांनी 478.5206 हेक्टराचें हें भाडेपट्टी क्षेत्र आसपावता. प्रस्तावीत भाडेपट्टी क्षेत्रांत सुमार 84.743 दशलक्ष टन खनीज सांठे आनी संसाधनां आसात. उत्खनन केल्ल्या लोहखनिजाचो वापर कंपनीचे मालकीच्या पिग आयर्न प्लांटांत, हेर देशांतर्गत आनी निर्यात बाजारांत करतले.

भाडेपट्टी क्षेत्र टोपोशीट क्रमांक 48 ई/14, भारतीय सर्वेक्षणा खाला पडटा आनी 15°

34' 20.518" N ते 15° 36' 54.018" N आनी 73°54' 4.754" E ते 73° अक्षांश-रेखांशानी बद्ध आसा.

समुद्र सपाटी सावनची 09.51" E. ML क्षेत्राची सर्वसाधारण उंची 169.14 मीटर ते - 37.24 मीटर मेरेन बदलता.

राज्य महामार्ग H-1 एम.ए.ल क्षेत्रा सावन सुमार 0.65 कि.मी. अंतराचेर आसा. लागींचें रेल्वे स्थानक थिवी रेल्वे स्थानक आसा जें 10.5 कि.मी. अंतरावर आसा, लागींचें विमानतळ मोपा विमानतळ 27.3 कि.मी.चेर आसा.

पर्यावरणी संवेदनशीलताय

भूंय तपशील आनी सर्वे क्र.	478.5206 हे. सर्वे क्र. : बोड्डें : सर्वे भाग क्र. 19, 21, 23, 31, 32, 33, 34, 40, 41, 42, 43, 44 दिवचल : सर्वे क्र. 80, 81 आनी सर्वे भाग क्र. 72, 77, 78, 79, 82, 83, 84, 86, 88, 89, 90, 95, 96 & 99 लामगांव : सर्वे क्र. 20, 24, 25, 26 आनी सर्वे भाग क्र. 1, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 27, 28, 29, 30 आनी 46 मयें : सर्वे क्र. 145, 164, 165 आनी सर्वे भाग क्र. 84, 85, 86, 114, 142, 143, 144, 146, 162, 163, 166 आनी 167 मुळगांव : सर्वे क्र. 34, 62, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 89, 91, 110, 114, 115, 116 आनी सर्वे भाग क्र. 33, 35, 48, 61, 63, 79, 80, 81, 86, 88, 90, 92, 93, 94, 95, 96, 101, 102, 103, 104, 109, 111, 112, 113, 117, 118 आनी 124 शिरगांव : सर्वे भाग क्र. 70, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81 आनी 82
भुगोली अक्षांश-रेखांश	अक्षांश 15° 34' 20.518" पसून 15° 36' 54.018" एन आनी रेखांश 73°54' 04.754" पसून 73° 57' 09.51" ई.
सर्वे ऑफ इंडिया टोपो-शिट क्र.	48 इ/14
सांठे आनी संसाधनां	84.743 दशलक्ष टन
उत्पादन क्षमताय	3.0 दशलक्ष टन
मिनाखणीचो कार्यकाळ	30 वर्सा भाडेपट्टी कार्यवाहीचे तारखे सावन 50 वर्सा मेरेन मीन भाडेपट्टी वैध आसा.
उदकाची गरज	664 कि. लि./दीस.
विजेची गरज	5.8 एम. डब्ल्यू.
अभयारण्यां / वाग आरक्षीत /हती आरक्षीत /हेर आरक्षीत जंगल	कांय ना.
बायोस्फियर आरक्षीत	कांय ना.
जलाशय	अस्नोडा न्हंय
	भाडेपट्टी शिमेक एके कडेन

		तेंकता.
	दिवचल न्हंय	0.23 कि. मी.
	मांडवी न्हंय	2.3 कि. मी.
	शापोरा न्हंय	7.5 कि. मी.
संरक्षण आस्थापन	कांय ना.	--
लागीचें विमानतळ	मोपा	27.3 कि. मी.
लागीचें रेल्वे स्टेशन	थिवी	10.5 कि. मी.
लागीचो महामार्ग	एस. एच. -1	भाडेपट्टे कडल्यान 0.65 कि.मी.
भूकंप-क्षेत्र	II	--
लागीचें अधिक्षेत्र	भाडेपट्टी भितरच	उण्यांत उणें 50 मी. बफर राखतले
पर्यावरण राखण खर्च	गांव्वली खर्च: रु. 72 लाख सावर्ती खर्च: रु. 448 लाख	--
प्रकल्प खर्च	25,000 लाख	
गरजेचें मनीस बळ	716	प्रत्यक्ष (521) आनी अप्रत्यक्ष (195) रोजगार
पुरातत्वी वास्तू/ धर्मीक थळां/ समाजीक सुविधा आदी	नमूजगाह/इदगाह	भाडेपट्टी क्षेत्रांतर्गत पुरातत्वी वास्तू (200 मी. चें बफर राखतले)
	श्री. लईराई मंदिर	भाडेपट्टी कडल्यान 0.86 कि.मी.
	आमठणें धरण	7 कि. मी.
	सप्तकोटेश्वर मंदिर आनी नार्वेच्यो गुंफा	2.5 कि.मी. 10 कि.मी. च्या त्रिज्या क्षेत्रांत ओल्ड-गोवाच्यो चर्ची, गुजीर हांगाचें थळ अश्यो हेर वास्तू आसात.
	खोर्जुवें किल्लो	2 कि.मी. अभ्यास क्षेत्रांत कोलवाळ आनी सांखळी अशे आनीक कांय किल्ले आसात.
किनारपट्टी नियमन अधिक्षेत्र (सी. आर. झेड.)	--	--
न्हंयेचे भरती रेशे पसूनचें अंतर (मीटर)	भाडेपट्टीचे शिमेचे एके वटेन अस्नोडें न्हंय तेंकता, पूण उंची 10 मी. परस उणी आसा.	भाडेपट्टीचे शिमेचे एके वटेन अस्नोडें न्हंय तेंकता, पूण उंची 10 मी. परस उणी आसा.
लागीची शाळा	मुळगांव सरकारी प्राथमीक शाळा लामगांव सरकारी प्राथमीक शाळा	भाडेपट्टेंत भितर (फाटलीं कांय वर्सा शाळा बंद आसा) भाडेपट्टे भायर 0.015 कि.मी. चेर
खारफुटी	अस्नोडें खाडी खारफुटी	मिनरल ब्लॉका कडल्यान 210 मी. चेर

1.2 संदर्भ संहिता (टी.ओ.आर.) आनी मुलाधार डेटा तपासणी

16.06.2023 तारखेच्या TO23A0000GA5700309N ह्या टी.ओ.आर. संकेता सयत ह्या प्रकल्पाक प. रा. आनी ह. ब. मंत्रालयान संदर्भ संहिता घालून दिली. मुलाधार डेटा संकलन मार्च - मे, 2023 मेरेन केलें.

2.0 उत्खनन पद्दत

3.0 दशलक्ष टन प्रती वर्स 1 : 8.39. ह्या एकंदरीत ओव्हरबर्डन अनुपाता सयतच्या उत्पादना खातीर पर्यावरणी मंजूरी मेळोवपा खातीर हो प्रस्ताव आशिल्लो.

ड्रिलिंग वा ब्लास्टिंग करिनासतना यांत्रिकी ओपनकास्ट पद्दतीन, रिप्पर, डोझर, शॉवेल. डंपर, व्हील लोडर आनी टिप्पर सारकीं माती उसपुपी जड यंत्रां वापरून सगल्या वैधानिक गरजांक पाळो दिवन उत्खनन वावर करतले. खडकाळ सामुगी खणून काडपा खातीर टिप्पर आनी डोझरांचो जाल्यार माल भरपा खातीर व्हील लोडर आनी सपाटीकरण खातीर डोझरांचो वापर करतले. आर. ओ. एम. लोह खनिजाचो, ब्लॉक वाठारांत आशिल्ल्या 4 एम. टी. पी. ए. च्या क्रशिंग आनी चाळणी उद्देगांत सुको पिठो करून चाळणी करतले. अंतीम उत्पादन (लम्प आनी फायन)/आर. ओ. एम. कंपनीच्या पिग आयर्न उद्देगांत आनी हेर देशी आनी विदेशी बाजारपेठेंत विकतले. 10.5 टनाच्या टिपरा वरवीं खणी कडल्यान जेटी मेरेन मालाची वाहतूक करतले. चडशी वाहतूक कंपनीच्याच मालकीच्या रस्त्या वयल्यान जातली, फकत 900 मी. भौशीक रस्त्याचो वापर जातलो.

2.1 उत्पादन, सांठे आनी खणीचो कार्यकाळ

खणीचो कार्यकाळ थारावंक वापरिल्ले सांठे म्हणल्यार 13.01.2023 दिसाचे वट्ट सांठे/संसाधन जें 84.743 द.ल.टन आसा. खणीचो कार्यकाळ 30 वर्सांचो आसतलो, जो खण येवजण काळांत केल्ल्या फुडारांतल्या उत्खननाच्या निकालांचेर आदारून वाडूं येता. पूण ही भाडेपट्टी 50 वर्सा मेरेन वैध आसा.

2.2 मनीसबळ, उदक आनी उर्जेची गरज

ह्या प्रकल्पाक लागून 521 जाणांक प्रत्यक्ष रोजगार मेळटलो, जातूंत अधिकारी, कुशळ, अर्द-कुशळ आनी अकुशळ कामगारांचो आसपाव आसा. सुमार 195 थळाव्या लोकांक अप्रत्यक्ष रोजगार मेळटलो. एकंदरीत वाहतूक, वनीकरण, कार्यशाळा आनी गॅरेजी आनी संलग्न उपक्रम आदींच्या करारांक लागून भरपूर रोजगार निर्मणी जातली.

अनु. क्र.	पद	संख्या
1	खण वेवस्थापक (पयलो वर्ग)	5
2	खण वेवस्थापक (दुसरो वर्ग)	8
3	खण इंजिनियर	21
4	भूगर्भशास्त्री	3
5	यांत्रिकी अभियंतो	12
6	विद्युत अभियंतो	8

7	मायनिंग फोरमन	20
8	मायन-मेट	12
9	कुशळ कामगार/ऑपरेटर	220
10	अकुशळ कामगार	70
11	अकुशळ कामगार	128
12	हेर	14
	वट्ट	521

उदक : घराब्या वापराचें उदक सोडून मीना-फोंडांनी साठयल्ल्या पावसाच्या उदकाचेरच पुराय उदकाची गरज भागयतले. बऱ्यांतल्यो बरयो पद्दती आपणावन वर्सान वर्स उदकाचो वापर उणो करपाचेर भर आसतलो.

उद्देस	प्रमाण (केएलडी)	स्रोत
धुल्लदमन	600	मीना-फोंडांनी साठयल्लें पावसाचें उदक
हरितपट्टो	20	
गाडयो धुंवप	8	
घराबो वापर	36	बोअर वॅल
वट्ट	664	

विजेची गरज : प्रस्तावीत मिनाखणीच्यो साधनसुविधा आनी संलग्न सुविधा हांचे सयत अदमाशी एकंदरीत विजेची सकयल दाखयल्याः

- वर्सुकी उर्जा वापर : 5.8 एमडब्ल्यू

उर्जेचो स्रोत : राज्य ग्रीडी कडल्यान वीज पुरवण.

पर्यायी वेवस्था: 1000 के. व्ही. ए. चो 1, 500 के. व्ही. ए.चो 1 आनी 200 के. व्ही. ए.चे 3 जनरेटर.

2.3 पुनर्वसन

मिनाखणीच्या पुराय कार्यकाळांत पुनर्वसनाचो कसलोच प्रस्ताव ना.

3.0 पर्यावरणाचें वर्णन

सद्याच्या प. प्र. त. अभ्यासाचें केंद्रीय अधिक्षेत्र (कोर झोन) म्हणल्यार दिवचल मिनरल ब्लॉकाचो ब्लॉक-1. केंद्रीय अधिक्षेत्राचे शिमेकडल्यान 10 कि.मी. त्रिज्या वाठाराक बफर झोन मानलां. कोर झोन आनी बफर झोन मेळून अभ्यास-क्षेत्र जाता. सद्याच्या प. प्र. त. अभ्यासा खातीर 2023च्या गिमांत हवा, उदक, ध्वनी-प्रदुशण आनी माती हांचो मुलाधार पर्यावरणी डेटा मानला. हयाच काळांत भूंयजलशास्त्र, वनस्पत, मोनजाती आनी समाजीक-अर्थीक स्थितीचो अभ्यास केला. नमुनांकन आनी विश्लेशण एन.ए.बी.एल. हांणी मान्यता दिल्ल्या

आनी कें.प्र.नि.मं./प. रा. ह.ब. मंत्रालयान मान्यताय दिल्ल्या मे. एनविरोनमेंट लेबोरेटरीस (मिनरल इंजिनियरिंग सर्विसेसचे युनीट) हांणी केलां.

पर्यावरणी घटक	तपासणेचो काळ	नमुना केंद्रांची संख्या	निकश
सूक्ष्म-हवामानशास्त्र	मार्च ते मे, 2023	1	तापमान, सापेक्ष आर्द्रताय, पावस, वारयाची गती आनी दिशा
हवा दर्जो	मार्च ते मे, 2023	9 केंद्रां	पी.एम.10, पी.एम.2.5, एस.ओ.2, एन.ओ.2, सी.ओ., एन.एच.3, सी.एच.6, बी(ए)पी, आर्सेनिक, लॅड, ओझोन आनी निकेल
उदका दर्जो	मे, 2023	7 भूगर्भी आनी 10 भूपृष्ठी नमुने केंद्रां	आय. एस.-10500:2012 आनी कें. प्र. नि. मं.मानदंड
ध्वनी-प्रदुशण	एप्रिल, 2023	9 केंद्रां	एल दीस, एल रात, एल इक्यू
माती	मे, 2023	7 नमुने	भारतीय मानक आय.एस: 2720चे भौतिक आनी रासायनीक निकश
जमीन वापर	मे, 2023	कोर आनी बफर झोन	--
परिस्थितिकी आनी जैव-विविधताय	जानेवारी ते एप्रिल, 2023	कोर आनी बफर झोन	वनस्पत आनी मोनजात सर्वेक्षण
समाजीक-अर्थीक स्थिती	एप्रिल, 2023	10 कि.मी. अभ्यास-क्षेत्र	गरजेचेर आदारीत मुल्यांकन अभ्यास
भूंयजलशास्त्र	मार्च, 2023	कोर आनी बफर झोन	बोअर-वॅल अभ्यास

3.1 भूंयथळ वर्णन

हांगाची भूंय चड-उतारांची दोंगुल्लेच्या सकयल्ल्या वाठारांतली आनी मायनिंग ब्लॉकाच्या उत्तर-पश्चीम आनी दक्षीण-पूर्व दिखेन विस्तारिल्ली आसा. मीनाखणीच्या भाडेपट्टी क्षेत्रांत कसलीच रान-जमीन ना. हो वाठार पश्चीम घाटाच्या तळा कडेन आसा आनी हांगा मान्सून काळांत भरपूर पावस पडटा. सरासरी पावस 3500मि.मि. आसा.

दिवचल खनीज ब्लॉकाचो ब्लॉक-1 उत्तर-गोंय जिल्ल्यांत आसा आनी तो 15° 34' 20.518" उ. ते 15° 36' 54.018" उ. अक्षांश आनी 73°54' 4.754" पू. ते 73° 57' 09.51" पू. रेखांशांनी आसा. खनीज ब्लॉक क्षेत्रफळ सुमार 478.520 हे. आसा. ही खण द. पू. - उ.पू. दोंगुल्लेचेर वसल्या. भाडेपट्टी क्षेत्राची उंची 169.14मी. ते -37.24 मी. समुद्र सपाटे मजगतीं आसा. अभ्यास-वाठाराची उदका व्हांवती डॅड्रेटीक आनी उप-डॅड्रेटीक आसा. दिवचल खनीज ब्लॉक अभ्यास-क्षेत्र दिवचल, बार्देश, सतरी, सांगे, तिसवाडी आनी फोंडें तालुक्यांच्या मांडवी न्हंये खोरयांत आसपावता. मांडवी न्हंयेचें जलग्रह क्षेत्र 1580 व. कि.मी. आसा. पूर्वकडल्यो सहयाद्रीच्यो रांगो मुखेल ओलेतो वाठार निर्माण करतात, हांगाच्यो झरी पश्चीम आनी उत्तर-पश्चीम दिखेन व्हांवन अरबी समुद्राक मेळटात. अभ्यास वाठाराचे व्हांवतीचो प्रकार डॅड्रेटीक आनी उप-डॅड्रेटीक आसा.

3.2 हवा-भोंवतण दर्जो

हवा-भोंवतणेचो दर्जो तपासपा खातीर सगल्या दिकांनी मेळून 9 केंद्रां स्थापन केलीं. तीन म्हयन्यांच्या काळांत सप्तकाक दोन फावट तपासमी केली आनी तिचे निकश कें. प्र. नि. मंडळाच्या एन. ए. ए. क्यू. मार्गदर्शक सुचोवण्यां प्रमाण आशिल्ले.

हवा-भोंवतणेच्या दर्जाची आंकडेवारी सकयल दिल्ले भशेन आसा. स.डा., ना. ऑ., पी. एम.¹⁰ आनी पी. एम.²⁵चे कोर-क्षेत्रांतले उच्चतम स्तर 13, 16, 53 आनी 36 मा. ग्रा./घ. मी. सांपडले जाल्यार बफर-क्षेत्रांतल्या गांवांनी ते स्तर 13, 18, 56 आनी 36 मा. ग्रा./घ. मी. नोंद जाले.

का. मो., ओझोन, एनएच₃, लॅड, आर्सेनिक, निकॅल, बॅन्झीन आनी बॅन्झो पायरीन ह्या हेर निकशांचेय बी नमुने घेतले आनी ते एन. ए. ए. क्यू.च्या मर्यादा-स्तरां भितर सांपडले.

3.3 ध्वनी-प्रदुशण स्तर

कोर-क्षेत्रांत 1 आनी बफर-क्षेत्रांतल्या गांवांनी 8 मेळून वट्ट 9 केंद्रां ध्वनी-प्रदुशण स्तर तपासपा खातीर स्थापन करून दिसाचे आनी रातचे एल. इक्यू. स्तर मेजले. दिसाचे एल. इक्यू.चे स्तर कोर-क्षेत्रांत 61.7 डीबी(ए) आनी रातचे 49.3 डीबी(ए) नोंद जाले. बफर-क्षेत्रांतल्या गांवांनी ध्वनी प्रदुशणाचे स्तर 4.31 ते 61.2 डीबी(ए) दिसाचे आनी 35.9 ते 44.9 डीबी(ए) रातचे नोंद जाले. कोर-क्षेत्र आनी बफर-क्षेत्रांतले ध्वनी-प्रदुशक स्तर उद्देगीक, वाणिज्यीक आनी निवासी क्षेत्रांतल्या मानक स्तरांच्या जायते भितर आशिल्ल्याचें दिश्टी पडले.

3.4 उदका दर्जो

उदका दर्जाची तपासणी एका रुतूक एक फावट ठोक नमुने घेवन 7 भूपृश्टी आनी 10 भूगर्भी उदका नमुन्यां वरवी केली. विश्लेशणा खातीर आय.एस: 3025, ए.पी.एच.ए. आनी आय.एस: 1622 मानक वापरले. विश्लेशणाच्या निकलांची तुळा आय.एस. मानक आय. एस: 2296 आनी आय.एस:10500:2012 कडेन केली. फकत कांय भूपृश्टी उदका नमुन्यांनी टी.डी.एस., एकूण दाटसाण, सल्फेट आनी क्लोरायड हांचे स्तर चड सांपडले. हाचें कारण खाडींतल्या उदकाचो प्रभाव जावन आसा. उक्त्या बांयांतल्या उदकाच्या नमुन्यांनी पी. एच. इल्लो आम्ल (एसिडीक) आशिल्ल्याचें दिश्टी पडलें. चिऱ्या-फातराचे खणीक लागून हें जाल्ल्याची शक्यताय आसा. हेर सगले निकश त्या-त्या निकशां खातीर मान्यताय प्राप्त मर्यादेच्या भितर आशिल्ले.

3.5 मातयेचो दर्जो

अभ्यास काळात मायन ब्लॉकांतलो एक आनी शेजारच्या गांवांतल्या शेतकी जमीनींतले हेर अशे 7 थळां वयल्यान मातयेची तपासणी आनी विश्लेशण केलें. ह्या नमुन्यांचे भौतिक आनी रासायनीक स्तर लागवडे खातीर लायक मातये दर्जा स्तरांच्या भितर नोंद जाल्यात.

3.6 भूंय पर्यावरण

अभ्यास क्षेत्राचो मुखेल भूंय-वापर (10 कि.मी. त्रिज्या क्षेत्रांतलो) 6.61% जलाशय, 0.9% आरक्षीत रानां, 2.12% खारफुटी, 6.23% शेतजमीन, 20.97% पडीक जमीन आनी 15.41% वसणूक क्षेत्र आसा.

अनु. क्र.	तपशील	क्षेत्रफळ (हे)	%
1	रान जमीन	429.5	0.92
2	खारफुटी	991.0	2.12
3	जलाशय	3092.1	6.61
4	उकते मिश्र रान/काजी लागवड	21017.0	44.91
5	पूरग्रस्त रुखावळ	1328.0	2.84
6	शेतजमीन	2917.5	6.23
7	वसणूक	7210.2	15.41
8	पडीक जमीन	9811.9	20.97
वट्ट क्षेत्र		46797	100.00

मीन सोंपतकीच मीनाफोंड परतून भरून काडटले आनी तांचेर पावंड्या पावंड्यान वनीकरण करून तांचें पुनर्वसन करतले. ते खातीर काजी, आंबे, जांबूळ, भिंड, चिंच आदी थळाव्या जातींची लागवड करतले. लायिल्ल्या झाडांच्या तिगावा खातीर सगले यत्न करतले. कांय वाठार जलाशय म्हूण विकसीत करतले.

3.7 जैविक पर्यावरण

ही मीनाखण सलीम अली पक्षी अभयारण्या कडल्यान सुमार 10.553 कि.मी.चेर आशिल्ल्यान, मीनाखणीचो अभयारण्याक धोको निर्माण जावपाची शक्यताय ना. तरी लेगीत ई.एम.पी.त सुचयल्ल्या प्रजातीं प्रमाण सकयल्ले वटेनचें रान आनी खारफुटी हांची पुनर्स्थापणूक खण-वेवस्थापन करतलें.

मीनाफोंडाचो हाचे पयलींच न्हास जाला आनी तो मनीस वसणुकेच्या वापरा पसून पयस आशिल्ल्यान समाजीक-परिस्थितिकीचेर ताचो चड अतिरिक्त प्रभाव जावचो ना.

9 वे. ये. त सुचयल्ले प्रमाण वनस्पती आनी मोनजात संवर्धना खातीर शिमेचेर, पडीक जमनींत, निश्क्रीय राशींचेर आनी रस्त्या देगेर कोर आनी बफर क्षेत्रांनी हरितपट्टो उबारतले. प्रस्तावीत जैव-विविधताय वेवस्थापन येवजण राज्य रान खात्या वरवी राबयतले, अदमासपत्रकी तरतूद आनी काळबद्धतायेची देखरेख थळावें प्राधिकरण करतलें आनी अभ्यास वाठाराच्या सद्याच्या परिस्थितिकीचें खंयचेंच नुकसान जावचें ना आनी जैव-विविधतायेची राखण जातली, हाची खात्री करतलें. आरक्षीत रानांतल्यो मुखेल प्रजाती म्हणल्यार अनाकार्डियम ऑक्सिडेंताल आनी एकेसिया ऑरिक्युलोफॉर्मिस, जांकां खाजगी तशेंच पडीक सरकारी

जमिनिनी भरपूर प्राधान्य दिलां. शेताबांदांचेर आनी घरा फाटल्या भाटांनी नाल्ल आनी आंबो हांचे लागवडेक प्राधान्य दितले. कोर क्षेत्रांत धोको निर्माण जाल्ल्यो वा नामशेश जाल्ल्यो वनस्पती वा मोनजातींच्यो प्रजाती नात.

3.8 समाजीक-अर्थीक पर्यावरण

बफर क्षेत्रांत 56 गांवां आनी 12 नगरां/शारां मेळून 68 गांवां/नगरां आसात. हांचे मदलीं 48 गांवां आनी 12 नगरां उत्तर-गोंय जिल्ल्याच्या 6 तालुक्यांनी आसपावतात आनी 8 गांवां महाराष्ट्राच्या एक तालुक्यांत आसपावता. उत्तर-गोंय जिल्ल्यांतल्या जायत्या गांवांचो आनी नगरांचो आसपाव जाता आशिल्ल्यान, बफर क्षेत्राची तुळा उत्तर-गोंय जिल्ल्या कडेन केल्या.

सर्वसादारणपणान गांवांनी नाल्ल, काजू वा आंबो हांचीं पिकां ल्हान जमिनिनी घेतात. खण-वेवसायाचे अनुपस्थितींत शेतकाम आनी पर्यटन अशे रोजगाराचे दोनूच पर्याय आसात.

अभ्यास क्षेत्रांत उपलब्ध आशिल्ल्यो साधनसुविधा आनी सुखसोयी त्या वाठाराच्या अर्थीक सुबतेची स्थिती दाखयता. प्रकल्प अभ्यास-क्षेत्रांत शिक्षण, भलायकी, पिवपाचें उदक, दळणवळण, येरादारी आदींच्यो बऱ्यो साधनसुविधा आशिल्ल्याची नोंद जाल्या. प्रस्तावीत खण-वेवसायाक लागून बफर क्षेत्रांतल्या गांवांनी रावपी लोकांचे परंपरीक जिणेचेर दखलपात्र विपरीत परिणाम जावपाची शक्यताय ना. त्याभायर शेजारच्या गांवांनी रावपी लोकांक खण-वेवसायाक लागून निर्माण जाल्ल्या प्रत्यक्ष आनी अप्रत्यक्ष रोजगारांचो कंपनीन हातांत घेतिल्ल्या साबार समाजीक-अर्थीक विकास उपक्रमां सयत लाब जातलो. दळणवळण, भलायकी आनी शिक्षण सुविधांनी सुदारणा जातली, देखून खण-वेवसाय लाबदायक थरतलो आनी ह्या वाठाराचेर ताचो सकारात्मक प्रभाव घडटलो.

4.0 अनुमानीत पर्यावरणी प्रभाव आनी नियंत्रक उपाय-येवजण्यो

दिवचल खनीज ब्लॉकाच्या ब्लॉक-1 भितर आजून मीन-वेवसाय सुरू जावंक ना आनी तो मीनाखण वेवसायाक लागून जावपी हवा, उदक, ध्वनी आनी माती हांचेर जावपी परिणाम उणे करपाचे नदरेन राबयल्ल्या प्रतिबंधकात्मक उपाय-येवजण्यांनी आनी निर्धारित मानकांक पाळो दिवपी सगले तरेच्या नियंत्रक उपाय-येवजण्यांची खात्री करून सुरू जातलो.

4.1 हवा पर्यावरण

एअरमोड मॉडेलिंग वरवी हवा-पर्यावरणाचेर जावपी प्रभावाची तपासणी केली आनी खण-वेवसाय सुरू जाल्या उपरांत बफर क्षेत्रांतल्या गांवांचेर जावपी एकवटीत प्रभाव मान्यताप्राप्त मर्यादे भितर आसतलो अशें दिश्टी पडलां.

हवा प्रदुशण/धुल्ल निर्माण नियंत्रीत दवरपा खातीर सकयल्ले उपाय करतले:-

- ❖ खनीज तशेंच मिना-कोयराच्या निजाचे आर्द्रतायेक लागून माल भरपा वेळार जावपी धुल्ल उण्यांत उणो आसतलो. येरादारी-वाहनांक गती-मर्यादा घालतले.
- ❖ येरादारी करपी ट्रक मान्यतायप्राप्त मर्यादी मेरेनच भरतले आनी ते ताडपत्रेन धांपतले.
- ❖ रस्त्याच्या दोनूय वटेन तशेंच राशींचेर बारीक फवाऱ्यांची धुल्ल फवारो यंत्रणा धुल्ल-दमना खातीर वापरतले.
- ❖ राशींच्यो पालसण्यो जिओ-टेक्सटायल वापरून धांपतले जाका लागून धुल्ल-निर्मणी जावंक पावची ना. मान्सुना वेळार जिओ-टेक्सटायलीकरण केल्ल्या वाठारांनी वनीकरण करतले.
- ❖ ढिगारे/राशींचेर केल्लें वनीकरण वारो आडावपी थारतलें.
- ❖ लोडिंग आनी डोझिंग वावरा खातीर ए.सी. कॅबिनां आशिल्लीं अद्ययावत यंत्रां वापरतले.
- ❖ येरादारी यंत्रां/वाहनांची योग्य देखभाल नियमित पी.यू.सी. सयत करतले.
- ❖ जनरेटरांक ध्वनीरोधी आवरणां आनी वेवस्थीत धुंवर-नळयो बसयतले.
- ❖ क्रशिंग, चाळणी उद्देग आनी धुल्ल-नियंत्रणेच्या सुवातीचेर गरजेचे धुल्ल-दमन उपाय करतले.
- ❖ सगल्या कर्मचाऱ्यांक रोजगार-भरती वेळार सर्वसादारण हवा-दर्जो वेवस्थापनाचें प्रशिक्षण दितले
- ❖ हवा दर्जाचेर नियंत्रण राखपा खातीर नेमान हवा तपासणी करतले आनी गरज थंय सुदारणेचे उपाय करतले.

4.2 उदका वेवस्थापन

मीना-फोंडांनी सांठयल्ल्या पावसा-उदकाचो वापर धुल्ल-दमन, वाहनां धुंवप, गार्डनिंग आदी खातीर करतले. मीनाफोंडांत भूगर्भी उदक लागलें तरी, मीनाफोंडांतले उदक तपासणीचो त्रिज्या भाडेपट्टी क्षेत्राचे शिमेसावन 10 मी. पयस आशिल्ल्यान विपरीत परिणाम जावचो ना. राशींचेर जिओ-टेक्सटायलाचो वापर, चरी-खळयो, सांठवण-टांकयो, चिऱ्या फातराच्यो धडो, कोको-लॉग्साचो वापर आदी प्रतिबंधक उपायांक लागून उदका-प्रदुशण नियंत्रणांक उरतलें.

देखून भूगर्भी आनी भूपृष्ठी उदकाचेर विपरीत परिणाम जावचो ना. उरफाटें मिना फोंडांनी सांठयल्ल्या नितळ पावसा-पाण्याच्या व्हांवतेक लागून थळाव्या लोकांक लाबच जातलो.

अस्नोडें न्हंयेचेर खण-वेवसायाचो प्रभाव आनी वेवस्थापन

अस्नोडें न्हंयेचो, जी भाडेपट्टेचे शिमेक एके कडेन तेंकता, तिचो तपशिलान अभ्यास केलो. सद्याचे चर, खळयो आनी सांचवण फोंड तशेंच बांद खनीज ब्लॉक वाठारांत वेवस्थीत आसात आनी तांची पावसा-पाण्याची व्हांवती योग्य तरेन जावपाचे नदरेन योग्य देखरेख करतले. गाळ-उसपणेच्या वावराचेर लेगीत देखरेख दवरून तें मान्सुना पयलीं करतले. दर दिसा सांचपी गाळाचें प्रमाण 53.82 मि.ग्रा./लितर आशिल्ल्याची नोंद जाल्या.

अस्नोडा न्हंयेंतल्यान 5 तळ-फोंडांनी जावपी संभाव्य पाजरणेचो जतनायेत आनी तपशिलान अभ्यास केला. त्याभायर ह्या 5 फोंडांनी उत्खनन जावपाचें ना. न्हंये लागसरच्या आनी फोंडां लागसरच्या जमनीची थर-तपासणी बोअर-बुराख मारून आनी क्रॉस-सॅक्शना वरवी केल्या, आनी तिचे वयल्यान हांगाचे जमनीचे थर आनी माती हांकां लागून 5 फोंडांनी उदक झिरपूंक पावना हें स्पश्टपणान दिश्टी पडलां. लागीचे न्हंयेची खोलाय फकत 2.5 मी. आसा, आनी तिचे सकयल 15 मी. जाड माती आशिल्ल्यान अस्नोडें न्हंयेंतल्यान 5 तळ-फोंडांनी उदकाची झिरपणी जावची ना.

खण-वेवसायाचे भूगर्भीजलाचेर परिणाम

मिनाखण वावराचो भूगर्भी उदकाचेर जावपी प्रभाव तपासपाचे नदरेन भूगर्भीजलशास्त्रीय अभ्यास केलो. भूगर्भी जल विकास आनी वेवस्थापन हांचे नदरेन मीन भाडेपट्टेचें कोर आनी बफर क्षेत्र 'सुरक्षीत' आसा असो निश्कर्श त्या अभ्यासांतल्यान आयलो. भाडेपट्टी क्षेत्रांतली उदकाची उसपणी नगण्य आसा आनी देखून ताचो बफर क्षेत्राच्या 10 कि.मी. त्रिज्या-क्षेत्राचेर कसलोच विपरीत परिणाम जावचो ना.

4.3 ध्वनी-पर्यावरण

माती उसपणी यंत्रां आनी डंपरांचे चालीक लागून चडांत चड ध्वनी-प्रदुशण जाता.

खंयचेच तरेचें ड्रिलिंग वा ब्लास्टिंग जावचें ना. मीन भाडेपट्टी क्षेत्रा भोंवतणी ध्वनी प्रदुशण उणावणेचे नदरेन दाट लागवड करतले. उत्खनन यंत्रां आनी उपकरणां आनी सगल्या वाहनांची उत्पादकांचे शिफारशी प्रमाण नेमान देखभाल करतले, जाका लागून ध्वनी-प्रदुशण उणावतलें.

ध्वनी-प्रदुशणाचे स्तर नियंत्रित करपा खातीर सकयल्ले वेवस्थापन उपाय करतले:

1. एच. ई. एम. एम. चेर वावुरपी ऑपरेटरांक ध्वनीरोधी कॅबिनां बसयतले.
2. उत्पादकां कडल्यान नवीं उणें-ध्वनी-प्रदुशण करपी उपकरणां वा तांच्या बदलाक उपलब्ध आशिल्लीं अतिरिक्त उपकरणां वापरतले.
3. मीनाखणी भोंवतणी आनी मालवाहू रस्त्यां कुशीक ध्वनीरोधी अडथळे कशे वावुरपी हरितपट्टे निर्माण करतले.

4.4 भूंय पर्यावरणाचेर प्रभाव

काजी, पणस आदी फळझाडां आनी रानवटी झाडां हांच्यो मिश्र प्रजाती लावन, सुरवेच्या काळांत 105 हेक्टर जमनींत लागवड करतले. सुमार 20 हेक्टर क्षेत्राचें जलाशय निर्माण करून पुनर्वसन करतले. ह्या जलाशयांक लागून ह्या वाठाराच्या भूगर्भी उदकाची पातळी वाडटली. तशेंच फोंडांतल्यान व्हांवपी उदक शेतकामा खातीर थळाव्या गांवकारांक दितले.

पर्यावरणी प्रदुशण निकश थारावपा खातीर 'बीईईएस' पद्दत वापरल्या आनी तिचो प्रभाव गुणांक-8 नोंद जाला.

4.5 जैवीक पर्यावरणाचेर प्रभाव

मीनभाडेपट्टेच्या 10 कि.मी. त्रिज्या क्षेत्रांत अनुसुची-I च्यो प्रजाती आशिल्ल्यान, प्रस्तावकान वन्यजीव संवर्धन येवजणे सयत, एक परिपूर्ण जैव-विविधताय मुल्यांकन अभ्यास, अर्थीक तरतुदी सयत, थळाव्या रान खात्याक मदत करपा खातीर केलो. वन्यजीवांच्या आगमना खातीर व्हडा प्रमाणाचेर केल्ल्या वनीकरण वरवी प्रकल्प प्रस्तावाक भाडेपट्टी क्षेत्रांत नियंत्रक उपाय-येवजण्यो करतलो. 'बी.ई.ई.एस.' पद्दतींतल्यान प्रभाव निर्धारण केलें आनी ताचो गुणांक +6 नोंद जालो. ह्या वाठारांत प्रकल्प प्रस्तावकान प्रस्तावीत केल्ल्या व्यापक वृक्षलागवडेक लागून हो सकारात्मक गुणांक नोंद जाला.

4.6 समाजीक-अर्थीक पर्यावरणाचेर प्रभाव

हे खणीक लागून सुमार 521 लोकांक प्रत्यक्ष रोजगार प्राप्त जातलो, जांतूत खण अधिकारी, कुशळ, अर्ध-कुशळ आनी अकुशळ कामगारांचो आसपाव आसा. तशेंच सुमार 195 थळाव्या लोकांक अप्रत्यक्ष रोजगार संदी मेळटल्यो. येरादारी, वृक्षलागवड, कार्यशाळा आनी गॅरेजी आनी संलग्न उपक्रमांक लागून एकंदरीत जायती रोजगार निर्मणी हांगा जातली.

खण-वेवसायाक लागून भौतिक आनी समाजीक साधनसुविधांनी जावपी अतिरिक्त वाडीक लागून ह्या वाठाराचो स्वयंपोशक विकास जातलो. मीनाखण वेवसाय राज्य तशेंच केंद्र सरकाराक टॅक्स, रॉयल्टी आदींच्या रुपांत महसूल मेळोवन दिता.

प्रकल्प प्रस्तावक डी. जी. एम. एस. मार्गदर्शक सुचोवण्यां प्रमाण कामगारांचे भलायकी स्थितीची मोलावणी करतलो. ध्वनी-प्रदुशण, हवा, उदक हांचे स्तर मर्यादे भितर राखतलो. 'बी.ई.ई.एस.' पद्दती वरवीं प्रभाव मुल्यांकन केलें आनी ताचो गुणांक +45 नोंद जालो. बी.ई.ई.एस. पद्दती वरवीं एकंदरीत प्रभाव गुणांक +42 नोंद जालो, जाचे वेल्यान हो प्रकल्प थळाव्या समाजाक तशेंच सरकाराक लाबदायक आसा अशें दिश्टी पडटा.

5.0 अतिरिक्त अभ्यास

अतिरिक्त अभ्यासा भितर जोखीम विश्लेशण आनी उपरांत आपती वेवस्थापन, जांकां लागून संभाव्य जोखिमो आनी कसलेय आपतीक सामकारावपाची सज्जताय शक्य जाता, हांचो आसपाव आशिल्लो. जोखीम विश्लेशण आनी आपती वेवस्थापन येवजण तयार केल्या आनी ती प. प्र. त. अहवालांत आसपावल्या.

6.0 पर्यावरण वेवस्थापन येवजण

एक सर्वसमावेशक पर्यावरण वेवस्थापन येवजण; जांतूत हरितपट्टो निर्मणेचो आसपाव आसा, सुचयल्या. एखादच्या प्रकल्पाचे सगले संभाव पर्यावरणी प्रभाव सोदून काडप हो पर्यावरणी प्रभाव मुल्यांकनाचो एक

महत्वाचो पांवडो आसता. तांचें निर्णायक परिक्षण केलां आनी मुखेल प्रभावांचेर खोलायेन अभ्यास केला. मीनाखण प्रकल्पांनी, भूंयथळांत आनी जमीन वापरांत जावपी बदल, हवा प्रदुशण, उदक प्रदुशण, मीना-कोयर वेवस्थापन, जैवविविधताय आनी समाजीक-साधनसुविधा हे विशय महत्वाचे आसतात. ही खण सगल्यो जतनायेच्यो उपाय-येवजण्यो राबोवन, हवा, उदक, ध्वनी आनी माती हांचेर मीनाखण वेवसायाचो जावपी प्रभाव उणो करपाचो आनी सगले नियंत्रक उपाय निर्धारित मानकांक पाळो दितात हाची खात्री करपाचे नदरेन राबयतले. जमीन वापर बदलाचो प्रभाव सकारात्मकच जातलो, हाचें कारण वापरा भायल्या मिनाफोंडाचो कांय वांटो परतून भरून काडटले आनी ताचेर वनीकरण करतले आनी उरिल्लो वांटो थळाव्या लोकांक जलाशय म्हूण वापरूंक सोडटले. मीनभाडे-पट्टेचे शिमेर चड बऱ्या पर्यावरणाची खात्री करपाचे नदरेन हरितपट्टो विकसीत करतले. प. वे. ये. वेवस्थापना खातीरचो अदमाशी खर्च रु. 448 लाख/वर्स इतलो प्रस्तावीत आसा.

समूह समाजीक जापसालकी (सी.एस.आर.)

भाडेपट्टीधारक समाजीक समूह जापसालकी उपक्रम मीनाखण कार्यान्वयनाच्या काळांत राबोवंक सोदता. तात्काळ ग्रामीण मुल्यांकना वेळार गांवकाऱ्यांना उकतायल्ल्या गरजां प्रमाण, सी. एस. आर. चें भांडवली बजेट तयार केलां. प्रस्तावीत अदमासपत्रक रु. 128 लाख/वर्स आसा आनी ते भोंवतणेच्या गांवांनी वापरतले.

अनु. क्र.	विशय क्षेत्र	पयलें वर्स	दुसरें वर्स	तिसरें वर्स	चवथें वर्स	पांचवें वर्स
1	कृशी आनी पशुपालन	1,000,000	1,200,000	1,500,000	1,500,000	1,700,000
2	भलायकी सांबाळ	1,000,000	1,200,000	1,500,000	1,500,000	2,000,000
3	शिक्षण	4,850,000	4,200,000	4,200,000	4,400,000	4,300,000
4	समाजीक संपत्ती	700,000	900,000	1,000,000	1,200,000	1,500,000
5	पिवपाचें उदक आनी नितळसाण	600,000	700,000	700,000	700,000	700,000
6	कौशल्य-वृद्धी	500,000	750,000	750,000	800,000	800,000
7	संस्कृतीक	100,000	100,000	200,000	200,000	200,000
8	क्रीडा	100,000	100,000	200,000	200,000	300,000
9	महिला सबलीकरण	800,000	1,000,000	1,000,000	1,200,000	1,200,000
10	पर्यावरण-समाजीक वनीकरण	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000
	Total	9,750,000	10,250,000	11,150,000	11,800,000	12,800,000

समूह पर्यावरणी जापसालकी (सी.ई.आर.)

सी. एस. आर. उपक्रमां वांगडाच, समूह पर्यावरणी जापसालके अंतर्गत मीनाखण कार्यचालनाच्या काळांत प्रकल्प-प्रस्तावक समूह पर्यावरणी जापसालकी उपक्रम (सी.ई.आर.) राबोवंक सोदता. प. रा. ह. ब. मंत्रालयाच्या 30 सप्टेंबर, 2020 आनी 20 ऑक्टोबर 2020 च्या मार्गदर्शना प्रमाण, थळाव्या लोकां कडल्यान भौशीक (जाहीर) सुनावणे वेळार मेळिल्ल्या सुचोवण्यां उपरांत सी. ई. आर. खातीर गरजेची अर्थीक तरतूद करतले.

7.0 पर्यावरण देखरेख/तपासणी उपक्रम

हवा-भोंवतण, उदक आनी ध्वनी-स्तर हांचो दर्जो कळपाचे नदरेन पर्यावरणी तपासणी गरजेची आसता. प्रकल्प कार्यचालनाच्या काळांत प्रकल्प प्रस्तावकांक नियमन प्राधिकारिणींनी निर्धारित केल्ल्या मानदंडांची पुर्तताय जावंक नासल्यार करपाच्या सुदारणेचे उपाय करूंक हे तपासणेचो आदार जाता. पर्यावरणी तपासणी करूंक आपणायिल्ल्यो पद्दती कें. प्र. नि. मंडळ, राज्य प्र. नि. मंडळ आनी इंडियन ब्युरो ऑफ मायन्स हांच्या मार्गदर्शक सुचोवण्यां प्रमाण आसतल्यो.

पर्यावरणी निकशां खातीर प्रस्तावीत तपासणेचें वेळापत्रक

अनु. क्र.	तपशील	तपासणेची आवृत्ती	नमुनो घेवप	तपासपाचे निकश
हवा दर्जो				
1	खणी भोंवतणेचो हवा-भोंवतण दर्जो	सप्तकाक दोन फावट	24 वरां सेगीत	पी.एम.2.5, पी. एम.10, स. डा. आनी ना. ऑ.
उदका दर्जो				
2	खणी भोंवतणेचो उदका दर्जो (भूपृश्टी आनी भूगर्भी उदक)	म्हयन्यांत एक फावट	ठोक नमुनो	आय. एस.:10500 प्रमाण
ध्वनी-प्रदुशण तपासणी				
3	कामाचे सुवातेर ध्वनी-प्रदुशण स्तर	तीन म्हयन्यांत एक फावट	24 वरां सेगीत एकेका वराच्या अंतरान	ध्वनी-स्तर
माती दर्जो				
4	खणी भोंवतणेचो माती-दर्जो	वर्साक एक फावट	ठोक नमुनो	आय. एस.: 2720

8.0 विपरीत परिणाम कशे उणे जातले, ताचें स्पश्टीकरण

प. प्र. त./प. वे. ये. अहवालांक लागून प्रकल्प क्षेत्राचें मुलाधार पर्यावरण निश्चीत जालां आनी ह्या प्रकल्पाक लागून एकंदरीत परिस्थितिकी आनी पर्यावरणाचेर जावपी अनुमानीत मोलावणी जावंक पावल्या. ते प्रमाण म्हत्वाच्या पर्यावरणी निकशांचेर जावपी प्रभाव उणे करपा खातीरच्यो सामान्य आनी विशिश्ट उपाय-येवजण्यो सुचयल्यात. त्या भायर प्रदुशण नियंत्रक उपाय-येवजण्यांक लागपी निधीचो तपशील धरून प. वे. ये. खातीर विशिश्ट उपाय-येवजण्यो लेगीत ह्या अहवालांत आस्पावल्यात. ही प. वे. येवजण राबयतकीच प्रकल्पाक लागून जावपी विपरीत प्रभाव उणे करूं येतात.

9.0 निश्कर्ष

दिवचल खनीज ब्लॉकाचो ब्लॉक-1 हो नव्यानच पावणी जाल्लो खनीज ब्लॉक जावन आसा. एकंदरीत अनुमानीत प्रभाव सकारात्मक वटेन जातले, अशें दिश्टी पडलां. प्रस्तावीत पर्यावरण वेवस्थापन येवजणेचो सरभोंवतणेच्या वाठाराचेर आनी भूंय-थळाचेर सकारात्मक प्रभाव जातलो. रोजगाराच्यो संदी आनी कंपनीन राबयल्ले सी.एस.आर. उपक्रम हांकां लागून थळाव्या लोकांक ह्या प्रकल्पाचो लाब जातलो.